

ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ
ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ
ΚΕΠΕ

ΔΕΛΤΙΟ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΚΕΠΕ

Μεταρρυθμίσεις για την οικονομική εξωστρέφεια

No.1/2024

Απρίλιος
2024

Παρατηρητήριο Μεταρρυθμίσεων ΚΕΠΕ

Έρση Αθανασίου, Ερευνήτρια ΚΕΠΕ, Συντονίστρια

Αγάπη Κώτση, Ερευνήτρια ΚΕΠΕ

Ιωάννης Χολέζας, Ερευνητής ΚΕΠΕ

Γλωσσική Επιμέλεια: Ελένη Σουλτανάκη

Copyright 2024
ΚΕΝΤΡΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ
Αμερικής 11, Αθήνα, 106 72
Τηλ.: +30-210-3676.300
Δικτυακός τόπος: www.kepe.gr

Το ΔΕΛΤΙΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΚΕΠΕ αναρτάται στον δικτυακό τόπο www.kepe.gr.

Οι γνώμες και κρίσεις που διατυπώνονται στο Δελτίο είναι των συγγραφέων και δεν αντιπροσωπεύουν αναγκαία γνώμες ή κρίσεις του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών.

Περιεχόμενα

Πρόλογος	4
1. Εισαγωγή.....	5
2. Στρατηγική εξωστρέφειας.....	7
3. Ενίσχυση των δομών οικονομικής διπλωματίας	8
4. Μεταρρύθμιση για τη διευκόλυνση του εμπορίου	13
Βιβλιογραφία.....	21

Πρόλογος

Το Παρατηρητήριο Μεταρρυθμίσεων του ΚΕΠΕ έχει ως αντικείμενο την παρακολούθηση των εξελίξεων σε βασικούς τομείς και πυλώνες της μεταρρυθμιστικής πολιτικής, όπως αυτοί προσδιορίζονται με βάση τα εκάστοτε προγράμματα μεταρρυθμίσεων της χώρας. Ως μέρος του έργου του, το Παρατηρητήριο δημοσιεύει ανά διαστήματα πληροφοριακό Δελτίο, το οποίο συμβάλλει στην ενημέρωση της κοινής γνώμης για την πορεία καίριων διαστάσεων του μεταρρυθμιστικού έργου.

Το παρόν πρώτο τεύχος του Δελτίου για το έτος 2024 εστιάζει στις μεταρρυθμίσεις για την προώθηση της οικονομικής εξωστρέφειας της Ελλάδας.

*Καθηγητής ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΛΙΑΡΓΚΟΒΑΣ
Πρόεδρος του Δ.Σ. και
Επιστημονικός Διευθυντής του ΚΕΠΕ*

1. Εισαγωγή

Από την εκδήλωση της οικονομικής κρίσης και μετά, η προώθηση της εξωστρέφειας αναδείχθηκε ως μία από τις πλέον σημαντικές προτεραιότητες για την ανάκαμψη της ελληνικής οικονομίας και τη μετάβασή της σε ένα νέο, βιώσιμο παραγωγικό πρότυπο (ΚΕΠΕ, 2014). Η εξωστρέφεια, υπό την έννοια της επιδίωξης μίας ισόρροπης αναλογίας των διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών στην οικονομική δραστηριότητα, εξασφαλίζει τους πόρους που χρειάζονται για την κάλυψη των αναγκών σε εισαγόμενα προϊόντα, ενώ παράλληλα κινητοποιεί, μέσω της αναμέτρησης με τον διεθνή ανταγωνισμό, διαδικασίες για την ποιοτική και τεχνολογική αναβάθμιση της παραγωγής.

Αν και η οικονομική εξωστρέφεια λαμβάνει πολλές διαφορετικές μορφές, άλλες περισσότερο και άλλες λιγότερο προφανείς, οι πολιτικές και οι μεταρρυθμίσεις που προωθούνται με στόχο τη βελτίωση της εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας εστιάζουν κατά βάση σε δύο θεμελιώδεις διαστάσεις της εξωστρέφειας, οι οποίες αφορούν την ανάπτυξη των εξαγωγών και την προσέλκυση Άμεσων Ξένων Επενδύσεων (ΑΞΕ)¹. Η στόχευση αυτή ανταποκρίνεται στη βαρύτητα που αποδίδεται στις εξαγωγές και τις επενδύσεις ως βασικούς μοχλούς βιώσιμης ανάπτυξης για την οικονομία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Παράλληλα, η συγκεκριμένη στόχευση συνδέεται με τις ιδιαίτερες ανάγκες της ελληνικής οικονομίας, στην οποία οι εξαγωγές και οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου εξακολουθούν να εμφανίζουν υστέρηση σε σχέση με τα μεγέθη και τις δυνατότητες της χώρας.

Στο Διάγραμμα 1 παρουσιάζεται η πορεία ορισμένων βασικών δεικτών εξωστρέφειας, οι οποίοι αντικατοπτρίζουν τις επιδόσεις της Ελλάδας στις εξαγωγές, τις επενδύσεις και τις εισροές ΑΞΕ. Όπως φαίνεται από το Διάγραμμα αυτό, από την εκδήλωση της οικονομικής κρίσης και μετά ο ρόλος των εξαγωγών στην οικονομική δραστηριότητα της ελληνικής οικονομίας ενισχύεται συστηματικά, ενώ, παράλληλα, στα πρόσφατα χρόνια, έχει καταγραφεί ανάκαμψη της συμβολής των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου στο ΑΕΠ, και μεγάλη άνοδος των εισροών ΑΞΕ προς τη χώρα. Ωστόσο, η ελληνική οικονομία εξακολουθεί να υπολείπεται σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ σε ό,τι αφορά την αναλογία των εξαγωγών αγαθών στο ΑΕΠ, υποδηλώνοντας την ύπαρξη σημαντικών περιθωρίων βελτίωσης στον συγκεκριμένο τομέα. Επιπλέον, η χώρα εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από σημαντικό έλλειμμα επενδύσεων αναλογικά με το μέγεθος της οικονομικής της δραστηριότητας, γεγονός που υπογραμμίζει τη σημασία προσέλκυσης παραγωγικών ΑΞΕ.

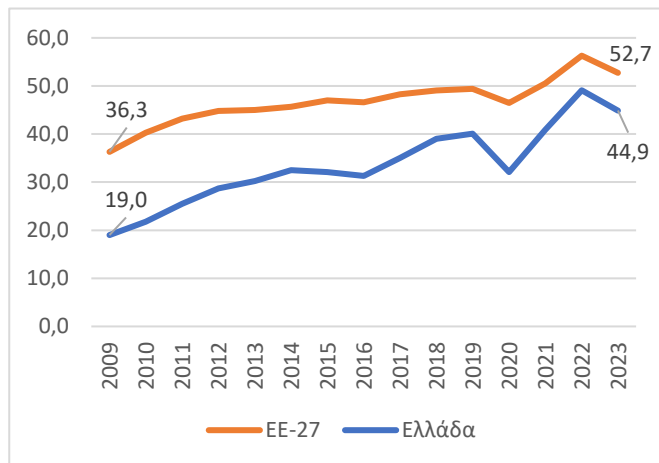
¹ Μία λιγότερο προφανή, αλλά ιδιαίτερα σημαντική υπό τις ελληνικές συνθήκες, μορφή εξωστρέφειας, συνιστά η υποκατάσταση εισαγόμενων αγαθών με εγχωρίως παραγόμενα, καθώς η διαδικασία αυτή εμπεριέχει την ενίσχυση της παραγωγής διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών και υπηρεσιών και την αναμέτρηση με τον διεθνή ανταγωνισμό.

ΔΕΛΤΙΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΚΕΠΕ

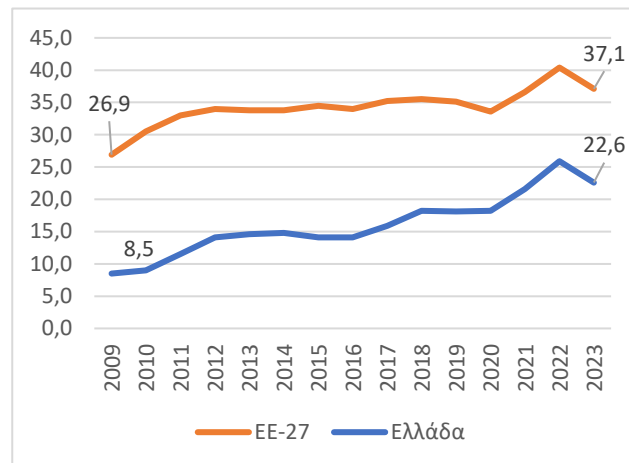
ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1

Επιλεγμένοι δείκτες εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας

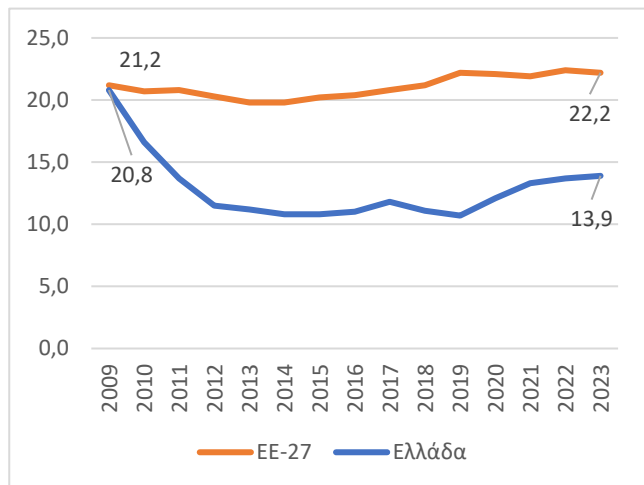
(α) Μερίδιο εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών στο ΑΕΠ, Ελλάδα, ΕΕ-27 (%)

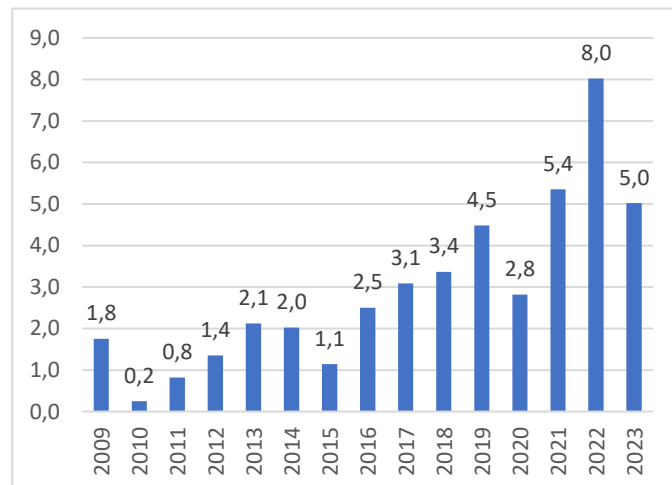
(β) Μερίδιο εξαγωγών αγαθών στο ΑΕΠ, Ελλάδα, ΕΕ-27 (%)

(γ) Μερίδιο ακαθάριστων επενδύσεων παγίου κεφαλαίου στο ΑΕΠ, Ελλάδα, ΕΕ-27 (%)

(δ) Εισροές ΑΞΕ, Ελλάδα (δισ. ευρώ)

Πηγές: ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat, Τράπεζα της Ελλάδος.

2. Στρατηγική εξωστρέφειας

Η εξαγωγική δραστηριότητα της Ελλάδας και η ελκυστικότητα της χώρας ως προορισμού για ΑΞΕ επηρεάζονται από ένα ευρύ φάσμα μέτρων πολιτικής και επενδυτικών κινήτρων, τα οποία αποσκοπούν στη βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και την ενδυνάμωση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας. Παράλληλα, πέρα από το ευρύτερο αυτό πλαίσιο, η Ελλάδα έχει προχωρήσει τα τελευταία χρόνια σε μία νέα στρατηγική, ειδικά στοχευμένη στην προώθηση της οικονομικής εξωστρέφειας. Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει μεταρρυθμίσεις θεσμικού χαρακτήρα για την οργάνωση, τη λειτουργία και την εποπτεία των αρμόδιων για την εξωστρέφεια υπηρεσιών και δομών, καθώς και πληθώρα ρυθμίσεων και χρηματοδοτούμενων δράσεων για τη διευκόλυνση του εμπορίου και την αναβάθμιση του μηχανισμού προώθησης των εξαγωγών και των ΑΞΕ.

Ειδικότερα, εφελτήριο για την οργάνωση της νέας στρατηγικής για την εξωστρέφεια αποτέλεσε η συγκέντρωση των κύριων υπηρεσιών και οργανισμών που σχετίζονται με τις διεθνείς οικονομικές σχέσεις στην αρμοδιότητα του Υπουργείου Εξωτερικών. Σύμφωνα με τις σχετικές ρυθμίσεις του Π.Δ. 81/2019, και τις ακόλουθες διατάξεις του Ν. 4781/2021 για τη μεταρρύθμιση του Υπουργείου Εξωτερικών, συστάθηκε στο Υπουργείο νέα Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και Εξωστρέφειας (ΓΓΔΟΣΕ), με αποστολή τη διαμόρφωση της κυβερνητικής πολιτικής για την εξωστρέφεια, την εκπόνηση του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Εξωστρέφειας, τον συντονισμό όλων των φορέων και δράσεων για την ενίσχυση της εξωστρέφειας, την αναβάθμιση της διεθνούς εικόνας της χώρας (national brand), και γενικότερα την προώθηση και προάσπιση των ελληνικών οικονομικών και εμπορικών συμφερόντων στο εξωτερικό. Για τους σκοπούς αυτούς, η νέα Γενική Γραμματεία ενσωμάτωσε την προγενέστερη Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και Αναπτυξιακής Συνεργασίας που λειτουργούσε ήδη στο Υπουργείο Εξωτερικών, καθώς επίσης και τη Γενική Διεύθυνση Διεθνούς Εμπορικής Πολιτικής του πρώην Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης. Η νέα Γενική Γραμματεία ανέλαβε τον συντονισμό των δράσεων της Οικονομικής Διπλωματίας για θέματα εξωστρέφειας, ενώ, παράλληλα, στην εποπτεία της μεταφέρθηκαν δύο βασικοί οργανισμοί για την οικονομική εξωστρέφεια και τη στήριξη των εξαγωγών, η Ελληνική Εταιρεία Επενδύσεων και Εξωτερικού Εμπορίου Α.Ε. (Enterprise Greece) και ο Οργανισμός Ασφάλισης Εξαγωγικών Πιστώσεων (ΟΑΕΠ).

Σε συνέχεια της ανωτέρω μεταρρύθμισης, από το έτος 2021 και μετά οι βασικές παράμετροι της στρατηγικής της Ελλάδας για την προβολή και τόνωση των εξαγωγών, την προσέλκυση άμεσων ξένων επενδύσεων και γενικότερα την ενίσχυση της διεθνούς θέσης της χώρας, σκιαγραφούνται στο Ετήσιο Σχέδιο Δράσης του Υπουργείου Εξωτερικών, και

εξειδικεύονται στο ετήσιο Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Εξωστρέφειας. Το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Εξωστρέφειας θέτει ποσοτικούς στόχους για την εξέλιξη των βασικών δεικτών εξωστρέφειας, και ενσωματώνει όλες τις μεταρρυθμίσεις και τις δράσεις της Οικονομικής Διπλωματίας και των συναρμόδιων φορέων για την προώθηση των οικονομικών συμφερόντων της Ελλάδας. Στην πιο πρόσφατη εκδοχή του Σχεδίου για το έτος 2023, τέθηκε ως κεντρική επιδίωξη η αύξηση των ΑΞΕ σε 4% επί του ΑΕΠ από 1,8% το 2019, και η αύξηση των εξαγωγών σε 48% του ΑΕΠ από 37% το 2018. Για την προώθηση των στόχων αυτών, ορίστηκαν στο Σχέδιο 779 δράσεις, πολλές από τις οποίες με εξειδίκευση σε επίπεδο 48 χωρών-στόχων.

Εστιάζοντας στο οριζόντιο, μεταρρυθμιστικό σκέλος του Εθνικού Στρατηγικού Σχεδίου Εξωστρέφειας και στις σχετικές κατευθύνσεις του Ετήσιου Σχεδίου Δράσης του Υπουργείου Εξωτερικών, η μεταρρυθμιστική στρατηγική της Ελλάδας για την οικονομική εξωστρέφεια μπορεί να θεωρηθεί ότι κινείται σε δύο αλληλένδετους αλλά διακριτούς άξονες:

- την ενίσχυση των δομών οικονομικής διπλωματίας, και
- τη διευκόλυνση του εμπορίου.

Η *ενίσχυση των δομών οικονομικής διπλωματίας* περιλαμβάνει καίριες μεταρρυθμίσεις για την ενδυνάμωση των δομών εξωστρέφειας Enterprise Greece και Export Credit Greece (πρώην ΟΑΕΠ), την αναβάθμιση των Γραφείων Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων των Ελληνικών Πρεσβειών, και τη συνεργασία όλων των φορέων εξωστρέφειας. Η *διευκόλυνση του εμπορίου* εστιάζει στην απλοποίηση και ψηφιοποίηση των προ-τελωνειακών και τελωνειακών διαδικασιών και την ενίσχυση της συνδεσιμότητας της Ελλάδας με γειτονικές χώρες. Ειδικά για τον άξονα της διευκόλυνσης του εμπορίου, οι μεταρρυθμίσεις και οι δράσεις που προωθούνται αποτυπώνονται στον Οδικό Χάρτη Διευκόλυνσης Εμπορίου 2022-2026 (Ελληνική Δημοκρατία, 2022).

3. Ενίσχυση των δομών οικονομικής διπλωματίας

Στο πλαίσιο των διευρυμένων αρμοδιοτήτων του Υπουργείου Εξωτερικών για την οικονομική εξωστρέφεια, προωθείται μία πολυδιάστατη μεταρρύθμιση για την ενίσχυση και τη συνεργασία όλων των βασικών υπηρεσιών και δομών που αφορούν την οικονομική διπλωματία και τη στήριξη των εξαγωγών και των επενδύσεων. Βασικές διαστάσεις της μεταρρύθμισης αυτής αποτελούν:

- η ενδυνάμωση του ρόλου της Ελληνικής Εταιρείας Εξωτερικού Εμπορίου και Επενδύσεων (Enterprise Greece), ως ενιαίας πύλης για την προώθηση των

εξαγωγών, την προσέλκυση και υποστήριξη επενδύσεων και την προώθηση στρατηγικών επενδύσεων,

- η ενίσχυση του ρόλου της Ελληνικής Εταιρείας Εξαγωγικών Πιστώσεων (Export Credit Greece), ως σταθερού πυλώνα υποστήριξης της εξωστρέφειας των ελληνικών εξαγωγικών επιχειρήσεων, και
- η αναδιάρθρωση και ενίσχυση των Γραφείων Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων (ΟΕΥ) των Ελληνικών Πρεσβειών, η πιστοποίηση της ποιότητας των υπηρεσιών τους και η αναβάθμιση της συνεργασίας τους με τους υπόλοιπους φορείς εξωστρέφειας.

Στον επανασχεδιασμό της οικονομικής διπλωματίας συνέβαλε η τεχνική βοήθεια που έλαβε η χώρα από τον ολλανδικό φορέα Netherlands Enterprise Agency- RVO, μέσω του χρηματοδοτούμενου από την ΕΕ προγράμματος «Αναδιάρθρωση και μεταρρύθμιση της οικονομικής διπλωματίας στην Ελλάδα», το οποίο ολοκληρώθηκε τον Μάρτιο του 2023.

Ενδυνάμωση του ρόλου της Enterprise Greece

Η Ελληνική Εταιρεία Εξωτερικού Εμπορίου και Επενδύσεων (Enterprise Greece-EG) αποτελεί τον αρμόδιο εθνικό φορέα για την προσέλκυση ΑΞΕ και την προώθηση των εξαγωγών ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών στο εξωτερικό. Στο πλαίσιο του έργου της, η Enterprise Greece δραστηριοποιείται στην υποβοήθηση της δικτύωσης των ελληνικών εξαγωγικών επιχειρήσεων, την εκπαίδευση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων των εξαγωγέων και την παροχή συμβουλευτικής και ενημέρωσης προς τις επιχειρήσεις που επιθυμούν να διεισδύσουν σε διεθνείς αγορές. Παράλληλα, η εταιρεία υποστηρίζει και παρέχει πληροφόρηση στους διεθνείς επενδυτές για την ανάπτυξη επιχειρηματικής δράσης στην Ελλάδα, συμβάλλει στην άρση γραφειοκρατικών εμποδίων για την υλοποίηση ΑΞΕ, και έχει την ευθύνη για την ωρίμανση και αξιολόγηση των επενδυτικών σχεδίων που αιτούνται υπαγωγή στις ευεργετικές διατάξεις Νόμου για τις Στρατηγικές Επενδύσεις.

Η μεταρρύθμιση για την ενδυνάμωση του ρόλου της Enterprise Greece περιλαμβάνει ρυθμίσεις για την εσωτερική αναδιάρθρωση της εταιρείας, και συγκεκριμένα για την αναβάθμιση των δομών και του τρόπου λειτουργίας της, την ενίσχυση του ανθρώπινου δυναμικού, τη συγκρότηση μηχανισμών ελέγχου και τον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών που αφορούν τις προμήθειες (αρ. 84 του Νόμου 4635/2019). Στο πλαίσιο αυτό, έχουν ήδη υλοποιηθεί μεταρρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας της εταιρείας, την ανάπτυξη νέου συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και, πιο πρόσφατα, την έγκριση νέου Μισθολογικού Κανονισμού με στόχο τη δημιουργία καλύτερων προϋποθέσεων για την ενίσχυση του στελεχιακού της δυναμικού.

Παράλληλα με τη διοικητική αναδιάρθρωση της Enterprise Greece, η ενδυνάμωση του ρόλου της εταιρείας στην πληροφόρηση και εξυπηρέτηση των εξωστρεφών ελληνικών επιχειρήσεων και των ξένων επενδυτών υλοποιείται μέσα από μία διαδικασία αναβάθμισης των πληροφοριακών της συστημάτων, ψηφιοποίησης των εσωτερικών της διαδικασιών και παροχής νέων καινοτόμων ψηφιακών υπηρεσιών.

Ειδικότερα, το έτος 2022, η Enterprise Greece εγκαινίασε την Ψηφιακή Ακαδημία Εξαγωγέων, ένα νέο εκπαιδευτικό πρόγραμμα πρόσβασης των ελληνικών επιχειρήσεων στις διεθνείς αγορές μέσω του ηλεκτρονικού εμπορίου, σε συνεργασία με την πλατφόρμα eBay. Πιο πρόσφατα, το έτος 2023, η Enterprise Greece έθεσε σε λειτουργία τη νέα διαδικτυακή πλατφόρμα Export Helpdesk για την παροχή υπηρεσιών ενημέρωσης και συμβουλευτικής στις εξαγωγικές και εν δυνάμει εξαγωγικές επιχειρήσεις. Η πλατφόρμα υλοποιήθηκε με χρηματοδότηση από το ΕΠΑΝΕΚ 2014-2020 και παρέχει χρήσιμη πληροφόρηση, καθοδήγηση και συμβουλευτική γύρω από τις διαδικασίες που αφορούν τις εξαγωγές, τη δημιουργία εξαγωγικών προϊόντων, τον εντοπισμό αγορών-στόχων, την εύρεση εισαγωγέων και διανομέων του εξωτερικού, τη συμμετοχή σε διεθνείς εκθέσεις κ.ά.

Προς την κατεύθυνση της εξέλιξης και ενίσχυσης της δραστηριότητας της Enterprise Greece με την υιοθέτηση προηγμένων τεχνολογιών και τον ανασχεδιασμό των διαδικασιών της, πρόκειται να ενεργοποιηθεί εντός του 2024 και το πρόγραμμα του Ταμείου Ανάκαμψης & Ανθεκτικότητας για την «Ψηφιοποίηση του Δικτύου Οικονομικής Διπλωματίας». Το πρόγραμμα, συνολικού προϋπολογισμού 9,75 εκατ. ευρώ, περιλαμβάνει δράσεις για την ψηφιοποίηση των διαδικασιών και των αρχείων της εταιρείας, την αναβάθμιση των ψηφιακών συστημάτων της και τον ανασχεδιασμό του Export Helpdesk. Επιπλέον, το πρόγραμμα προβλέπει την αναβάθμιση της διαδικτυακής πύλης οικονομικής διπλωματίας “Agora”, μέσω της υλοποίησης του ολοκληρωμένου διαδικτυακού συστήματος ενημέρωσης “Εθνική Πύλη για την Εξωστρεφή Επιχειρηματικότητα”, το οποίο θα συμβάλει στην καλύτερη πληροφόρηση και υποστήριξη των Ελλήνων εξαγωγέων και των ξένων επενδυτών.

Ενίσχυση του ρόλου της Ελληνικής Εταιρείας Εξαγωγικών Πιστώσεων

Σημαντική μεταρρύθμιση στον τομέα της ενδυνάμωσης των δομών εξωστρέφειας συνιστά η ριζική αναδιάρθρωση του εθνικού φορέα εξαγωγικών πιστώσεων ΟΑΕΠ, ο οποίος είχε ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών ασφάλισης πιστώσεων, ασφαρίζοντας για τη μη πληρωμή της εξαγωγής λόγω εμπορικών κινδύνων (πτώχευση ή υπερημερία ξένου αγοραστή, αυθαίρετη καταγγελία της εξαγωγικής σύμβασης) ή πολιτικών κινδύνων (γεγονότα ανωτέρας βίας, απαγόρευση μεταφοράς συναλλάγματος, ακύρωση της άδειας εισαγωγής, επιβολή δικαιοστασίου). Το θεσμικό πλαίσιο της μεταρρύθμισης του ΟΑΕΠ, όπως ορίστηκε στον Ν. 4918/2022, οδήγησε στη μετατροπή του οργανισμού σε ανώνυμη εταιρεία

με την επωνυμία Ελληνική Εταιρεία Εξαγωγικών Πιστώσεων (Export Credit Greece-ECG). Επιπλέον, με τον συγκεκριμένο Νόμο συγκροτείται ένα πλαίσιο ενίσχυσης του ρόλου του φορέα στην υποστήριξη των ελληνικών εξαγωγικών επιχειρήσεων, μέσα από την εφαρμογή νέου επιχειρησιακού μοντέλου και τη διεύρυνση του σκοπού και του χαρτοφυλακίου προϊόντων του. Ο σχεδιασμός της μεταρρύθμισης έγινε με βάση τις ανάγκες της ελληνικής οικονομίας και τις βέλτιστες ευρωπαϊκές πρακτικές, αποτελώντας προϊόν συνεργασίας του φορέα με τον ομόλογο ιταλικό οργανισμό SAGE και με τη συμμετοχή των εξαγωγικών συνδέσμων, των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, των ιδιωτών ασφαλιστών και άλλων θεσμικών φορέων που σχετίζονται με τις εξαγωγές.

Σε σχέση με τη διεύρυνση του σκοπού και του αντικειμένου δραστηριότητας της Export Credit Greece, κεντρικό στόχο αποτελεί η περαιτέρω ενίσχυση των ασφαλιστικών καλύψεων που παρέχει η εταιρεία για τις εξαγωγές προϊόντων, υπηρεσιών και τεχνικών έργων, και η επέκταση σε νέα προϊόντα εγγυήσεων και χρηματοδότησης. Επιπλέον, προβλέπεται η παροχή συμβουλευτικών και υποστηρικτικών υπηρεσιών προς τις εξαγωγικές ή τις εν δυνάμει εξαγωγικές επιχειρήσεις, η συμμετοχή σε ευρωπαϊκά και διεθνή όργανα που αφορούν τις εξαγωγικές πιστώσεις, καθώς και η προώθηση συνεργειών με εγχώριους χρηματοδοτικούς, επιχειρηματικούς και εξαγωγικούς φορείς και επιμελητήρια, και με διεθνείς φορείς και ομόλογους οργανισμούς εξαγωγικών πιστώσεων του εξωτερικού.

Η μεταρρύθμιση βρίσκεται σε εξέλιξη και αναμένεται να συμβάλει στην υποστήριξη της επιχειρηματικής ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας των εξωστρεφών επιχειρήσεων, και ιδιαίτερα των μικρομεσαίων και πολύ μικρών επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν αφενός δυσκολίες ρευστότητας και πρόσβασης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, και αφετέρου ελλείψεις πληροφόρησης και τεχνογνωσίας. Ως αποτέλεσμα της μεταρρύθμισης, εκτιμάται ότι θα επιτευχθεί πενταπλασιασμός της κάλυψης των ελληνικών εξαγωγών, από τα 0,5 δισ. ευρώ εξαγωγικού κύκλου εργασιών τα οποία ασφάλιζε κατά προσέγγιση ο ΟΑΕΠ, στην υποστήριξη συνόλου εξαγωγών της τάξεως των 2,5 δισ. ευρώ ετησίως. Σύμφωνα με εκτίμηση των αναμενόμενων επιπτώσεων της μεταρρύθμισης², σε βάθος πενταετίας από τη λειτουργία της νέας εταιρείας εκτιμάται ότι θα έχουν λάβει στήριξη εξαγωγές συνολικού ύψους άνω των 8 δισ. ευρώ, δημιουργώντας σημαντικά οφέλη για το ΑΕΠ και την απασχόληση.

² <https://www.hellenicparliament.gr/UserFiles/c8827c35-4399-4fbb-8ea6-aebdc768f4f7/11905601.pdf>

Ενίσχυση Γραφείων Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων

Τα Γραφεία Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων (ΟΕΥ) των Ελληνικών Πρεσβειών έχουν ως κύρια αρμοδιότητα τη διασφάλιση, υποστήριξη και προώθηση των ελληνικών οικονομικών και εμπορικών συμφερόντων στο εξωτερικό. Σήμερα λειτουργούν 60 Γραφεία ΟΕΥ σε 51 χώρες με ιδιαίτερο οικονομικό και εμπορικό ενδιαφέρον για την Ελλάδα, καθώς επίσης και ένα Γραφείο ΟΕΥ στη Θεσσαλονίκη για την εξυπηρέτηση των επιχειρήσεων της Βόρειας Ελλάδας. Τα καθήκοντα και οι δραστηριότητες των Γραφείων ΟΕΥ περιλαμβάνουν την ανάλυση της γενικής οικονομικής κατάστασης και των εξελίξεων στη χώρα αποστολής τους, τη μελέτη της εξέλιξης των διμερών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων της χώρας με την Ελλάδα και τον εντοπισμό δυνατοτήτων και προοπτικών, την υποστήριξη και προώθηση των ελληνικών εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών και την υλοποίηση προωθητικών δράσεων, την ενθάρρυνση και ενίσχυση των ελληνικών επιχειρήσεων στην εγκατάσταση ή τη διεύρυνση της παρουσίας τους, και την παροχή διευκολύνσεων για την προσέλκυση επενδύσεων στην Ελλάδα.

Η μεταρρύθμιση για την ενίσχυση των Γραφείων ΟΕΥ ανά τον κόσμο στοχεύει στην ανάδειξη της οικονομικής και εμπορικής θέσης της Ελλάδας σε περιφερειακό και διεθνές επίπεδο, και περιλαμβάνει την αναδιάρθρωση των Γραφείων, την ενίσχυση της σύνθεσής τους, την επιμόρφωση και αναβάθμιση των δεξιοτήτων των στελεχών τους, και την εφαρμογή του συστήματος διαχείρισης ποιότητας ISO 9001:2015 για την κατοχύρωση της ποιότητας των υπηρεσιών τους σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα. Με τη στήριξη του χρηματοδοτούμενου από το ΕΣΠΑ προγράμματος «Τυποποίηση διαδικασιών των υπηρεσιών που παρέχονται από τα Γραφεία Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων», τα Γραφεία έχουν ξεκινήσει να προσφέρουν τις υπηρεσίες τους με βάση τυποποιημένες διαδικασίες, σύμφωνα με το Σύστημα ISO το οποίο αναμένεται να εφαρμοστεί πλήρως μέχρι τα τέλη του έτους. Το πληροφοριακό υλικό που καταρτίζουν τα Γραφεία για την ενημέρωση των εξωστρεφών επιχειρήσεων (ενημερώσεις, κλαδικές μελέτες, εκθέσεις, έρευνες αγοράς, ετήσιοι επιχειρηματικοί οδηγοί, πληροφορίες για τις συνθήκες ανταγωνισμού στις ξένες αγορές κ.ά.) δημοσιεύεται ηλεκτρονικά μέσω της διαδικτυακής πύλης του Υπουργείου Εξωτερικών "Agora".

4. Μεταρρύθμιση για τη διευκόλυνση του εμπορίου

Οι μεταρρυθμίσεις για την απλοποίηση και ψηφιοποίηση των διαδικασιών εκτελωνισμού και την ενίσχυση της συνδεσιμότητας με όμορες χώρες αποδίδουν ισχυρά οφέλη για τους εξαγωγείς, παρέχουν κίνητρα για επενδύσεις σε παραγωγικές μονάδες με εξαγωγικό προσανατολισμό και μπορούν να ενισχύσουν σημαντικά τον ρόλο μίας οικονομίας στο διεθνές εμπόριο και τις διεθνείς αλυσίδες αξίας. Στο πλαίσιο αυτό, η διευκόλυνση του εμπορίου αποτελεί σημαντικό κομμάτι της στρατηγικής για την εξωστρέφεια της ελληνικής οικονομίας, ήδη από το έτος 2012, όταν καταρτίστηκε ο πρώτος Οδικός Χάρτης για τη Διευκόλυνση του Εξωτερικού Εμπορίου 2012-2015. Έχοντας ως στόχο τη δραστική μείωση του χρόνου και του διοικητικού κόστους για τη διεκπεραίωση των εξαγωγών, η πρωτοβουλία αυτή προέβλεπε 25 δράσεις για την απλοποίηση των προ-τελωνειακών και τελωνειακών διαδικασιών και την καθιέρωση της εθνικής Ενιαίας Θυρίδας (Single Window), μίας ολοκληρωμένης ψηφιακής πλατφόρμας μίας στάσης για τις εξαγωγές.

Κατά την περίοδο υλοποίησης του πρώτου Οδικού Χάρτη, και της επικαιροποιημένης εκδοχής του που ακολούθησε για την περίοδο 2016-2022, επήλθαν αρκετές βελτιώσεις στις σχετικές διαδικασίες, με τα περιθώρια περαιτέρω απλούστευσης και ψηφιοποίησής τους να παραμένουν, όμως, σημαντικά. Η ανάγκη συντονισμού των δράσεων διευκόλυνσης του εμπορίου και προώθησης βασικών μεταρρυθμίσεων, όπως η υλοποίηση της Ενιαίας Θυρίδας, οδήγησε στην κατάρτιση νέου Οδικού Χάρτη, με ορίζοντα την περίοδο 2022-2026 και διάρθρωση γύρω από τρεις βασικούς άξονες:

- τη θεσμική διακυβέρνηση της διευκόλυνσης του εμπορίου,
- την απλοποίηση και ψηφιοποίηση των προ-τελωνειακών διαδικασιών και την υλοποίηση της ψηφιακής Ενιαίας Θυρίδας εξωτερικού εμπορίου, και
- την ενίσχυση της συνδεσιμότητας της Ελλάδας με γειτονικές χώρες.

Στο πλαίσιο του νέου Οδικού Χάρτη, ο οποίος εναρμονίζεται με τους όρους της Συμφωνίας Διευκόλυνσης Εμπορίου του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (WTO Trade Facilitation Agreement), προσδιορίστηκαν 21 δράσεις για την προώθηση μεταρρυθμίσεων, έργων, συνεργασιών και συνεργειών στους παραπάνω άξονες, με παράλληλο στόχο τη διασφάλιση της τήρησης των απαραίτητων προϋποθέσεων για την προστασία της κοινωνίας, της δημόσιας υγείας και της ασφάλειας.

Θεσμική διακυβέρνηση της διευκόλυνσης του εμπορίου

Η συνεπής και έγκαιρη εφαρμογή των δράσεων του Οδικού Χάρτη για τη διευκόλυνση του εμπορίου προϋποθέτει τον συντονισμό μίας σειράς αρμόδιων υπηρεσιών του κράτους, για τον σχεδιασμό, την προώθηση και την παρακολούθηση των ενεργειών ευθύνης τους, καθώς και για τη συνεργασία τους με τους παραγωγικούς/εξαγωγικούς φορείς. Σε αυτό το πλαίσιο, το έτος 2020 συστάθηκε η *Κυβερνητική Επιτροπή Διευκόλυνσης του Εμπορίου* (ΠΥΣ 14/28.05.2020), με αντικείμενο τον συντονισμό των δράσεων που απαιτούνται για τη διευκόλυνση του νόμιμου εμπορίου και την αποτελεσματική εφαρμογή των διατάξεων της Συμφωνίας για τη Διευκόλυνση του Εμπορίου του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου (ΠΟΕ).

Στο πλαίσιο της υποστήριξης και παρακολούθησης του έργου της Επιτροπής Διευκόλυνσης του Εμπορίου, η πρώτη από τις 21 δράσεις του Οδικού Χάρτη Διευκόλυνσης Εμπορίου 2022-2026 αναφέρεται στη δημιουργία *Ομάδας Εργασίας για τη Διευκόλυνση Εμπορίου*, η οποία συγκροτήθηκε το έτος 2022 (Α.Π. Π23 ΓΓΔΟΣ & ΕΞ-7693/18.02.2022) με έργο, μεταξύ άλλων, τη σύνταξη του σχεδίου του Οδικού Χάρτη, την παρακολούθηση, τον συντονισμό και την επίβλεψη εξειδικευμένων ομάδων εργασίας, τη συνεργασία και τη διαβούλευση με αρμόδιους φορείς, την υποβολή προτάσεων προς την Επιτροπή για διαδικαστικές, οργανωτικές και νομοθετικές αλλαγές, την παρακολούθηση των δράσεων που έχουν αποφασιστεί και την υποβολή ενημέρωσης προς την Επιτροπή με την υποβολή σχετικών εκθέσεων.

Μέσα από την παραπάνω θεσμική οργάνωση για τον συντονισμό της διευκόλυνσης του εμπορίου, συγκροτούνται 5 ακόμα σχετικές δράσεις του Οδικού Χάρτη, οι οποίες αφορούν τη διάχυση της πληροφόρησης για την εξέλιξη του έργου διευκόλυνσης του εμπορίου, την ανατροφοδότηση και τη συνεργασία με παραγωγικούς/εξαγωγικούς φορείς, την απόκτηση τεχνογνωσίας, και τη συνεργασία με αρμόδιους φορείς του κράτους. Ειδικότερα έχει προβλεφθεί:

- Η παροχή πληροφόρησης για το έργο της Ομάδας Εργασίας και τις σχετικές εξελίξεις, μέσα από τις ιστοσελίδες οικείων Υπουργείων και φορέων, καθώς και μέσα από τη δημιουργία ιστοσελίδας της Επιτροπής Διευκόλυνσης Εμπορίου.
- Η διαβούλευση της Ομάδας Εργασίας με παραγωγικούς/εξαγωγικούς φορείς και φορείς του ιδιωτικού τομέα, διαδικασία που εφαρμόστηκε ήδη στη φάση σύνταξης του Οδικού Χάρτη.
- Η παροχή τεχνογνωσίας σχετικά με τις διαδικασίες συνεργασίας μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων στη διευκόλυνση του εμπορίου, μέσω της συμμετοχής της Ομάδας Εργασίας σε εργαστήριο που πραγματοποιήθηκε από τον ολλανδικό φορέα

RVO, στο πλαίσιο της τεχνικής βοήθειας που έλαβε το Υπουργείο Εξωτερικών/ΓΓΔΟΣΕ.

- Η σύναψη Μνημονίου Συνεργασίας μεταξύ του Υπουργείου Εξωτερικών/ΓΓΔΟΣΕ και της Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ), με στόχο τη δημιουργία θεσμικού πλαισίου για την αποδοτικότερη συνεργασία των δύο φορέων και την πρόσβαση της ΓΓΔΟΣΕ σε τελωνειακά δεδομένα σχετικά με τις εξαγωγές.
- Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων διευκόλυνσης του εμπορίου, μέσω της διενέργειας εμπειριστατωμένης μελέτης για τη μέτρηση της ικανοποίησης των εξαγωγέων από την εφαρμογή των σχετικών μέτρων και εργαλείων.

Απλοποίηση και ψηφιοποίηση διαδικασιών-Υλοποίηση Ενιαίας Θυρίδας εξωτερικού εμπορίου

Οι διαδικασίες που ακολουθούνται για τη νόμιμη διασυνοριακή διακίνηση εμπορευμάτων διακρίνονται σε προ-τελωνειακές και τελωνειακές. Οι προ-τελωνειακές διαδικασίες αφορούν την έκδοση πιστοποιητικών, αδειών και εγκρίσεων που εκδίδονται από διάφορες Δημόσιες Αρχές πέραν της Τελωνειακής, και διασφαλίζουν την τήρηση απαγορεύσεων και περιορισμών με στόχο την ασφάλεια και προστασία των πολιτών, του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς της ΕΕ. Οι τελωνειακές διαδικασίες αναφέρονται σε όλους τους ελέγχους και τις διατυπώσεις που διενεργούνται από τις Τελωνειακές Αρχές, οι οποίες είναι αρμόδιες για την εποπτεία του διεθνούς εμπορίου στα σύνορα της ΕΕ. Εκτός των προ-τελωνειακών και τελωνειακών διαδικασιών, και αναλόγως του μέσου μεταφοράς των εμπορευμάτων, η διασυνοριακή διακίνησή τους μπορεί επίσης να περιλαμβάνει και άλλες διατυπώσεις, όπως π.χ. λιμενικές διαδικασίες σχετικές με τον εφοδιασμό των πλοίων και την πλοήγησή τους στους λιμένες. Η απλοποίηση όλων των προαναφερόμενων διαδικασιών αποσκοπεί στην ταχύτερη διεκπεραίωσή τους και την επίτευξη της γενικότερης διαδικασίας εκτελωνισμού, επιτυγχάνοντας μείωση του κόστους των εμπορικών συναλλαγών και διευκολύνοντας τις αρμόδιες Αρχές στην ανταλλαγή και αξιοποίηση δεδομένων και τη διεξαγωγή των αναγκαίων ελέγχων κατά του παράνομου εμπορίου.

Κεντρικό ρόλο στην απλοποίηση των προ-τελωνειακών και τελωνειακών διαδικασιών αναλαμβάνει η ανάπτυξη του πληροφοριακού συστήματος της Ενιαίας Θυρίδας εξωτερικού εμπορίου. Το σύστημα της Ενιαίας Θυρίδας υλοποιείται από την ΑΑΔΕ, και θα παρέχει ένα ψηφιακό περιβάλλον για τη διαλειτουργικότητα και την ψηφιακή συνεργασία μεταξύ της Τελωνειακής Υπηρεσίας και των άλλων αρμόδιων Δημόσιων Αρχών, έτσι ώστε να ολοκληρώνονται ευκολότερα και ταχύτερα οι τελωνειακές διατυπώσεις. Μέσω της Ενιαίας Θυρίδας θα παρέχεται στους συναλλασσόμενους οικονομικούς φορείς πλήρης πληροφόρηση για τα δικαιολογητικά και τις διαδικασίες που απαιτούνται για τον εκτελωνισμό των

εμπορευμάτων, και θα τους προσφέρεται η δυνατότητα να υποβάλουν τα απαιτούμενα στοιχεία και δικαιολογητικά από ένα σημείο και μόνο μια φορά. Η ανάπτυξη της Ενιαίας Θυρίδας έχει τεθεί ως στόχος ήδη από τον πρώτο Οδικό Χάρτη για τη Διευκόλυνση του εξωτερικού εμπορίου της Ελλάδας, με την υλοποίηση του στόχου αυτού να συμπεριλαμβάνεται στις σημαντικότερες δράσεις του νέου Οδικού Χάρτη, συνιστώντας πλέον και υποχρέωση της χώρας στο πλαίσιο του νέου Κανονισμού της ΕΕ για τη θέσπιση περιβάλλοντος Ενιαίας Θυρίδας στην ΕΕ (Κανονισμός ΕΕ 2022/39).

Η υλοποίηση της Ενιαίας Θυρίδας είναι αλληλένδετη με αρκετές από τις 9 ακόμα δράσεις που προβλέπει ο νέος Οδικός Χάρτης για την απλοποίηση των προ-τελωνειακών και τελωνειακών διαδικασιών. Οι δράσεις αυτές αφορούν συγκεκριμένα:

- Την υποχρεωτική ψηφιακή υποβολή αίτησης για την έκδοση των πιστοποιητικών/αδειών/εγκρίσεων που εκδίδονται από άλλες Αρχές, πλην της Τελωνειακής, για εξαγωγές/εισαγωγές εμπορευμάτων. Τα ηλεκτρονικά συστήματα των Αρχών θα διασυνδεθούν με την Ενιαία Θυρίδα, για τη διάχυση της πληροφόρησης και την αυτοματοποίηση της επαλήθευσης των πιστοποιητικών/αδειών/εγκρίσεων.
- Την εναρμόνιση των δεδομένων των πιστοποιητικών/αδειών/εγκρίσεων που απαιτούνται για τον εκτελωνισμό των εμπορευμάτων με τα δεδομένα της διασάφησης³, με στόχο τη δημιουργία κοινής γλώσσας επικοινωνίας μεταξύ των ηλεκτρονικών συστημάτων των διαφόρων Αρχών και του πληροφοριακού συστήματος της Ενιαίας Θυρίδας.
- Την ψηφιοποίηση της διαδικασίας των συντονισμένων ελέγχων που απαιτείται να γίνουν από διάφορες Αρχές, συμπεριλαμβανομένης της Τελωνειακής, με στόχο τη διενέργεια όλων των ελέγχων την ίδια χρονική στιγμή και στον ίδιο τόπο και την ενημέρωση όλων των Αρχών επί των αποτελεσμάτων αυτών.
- Την ψηφιακή οριστικοποίηση των εξαγωγών, με τη θέση σε παραγωγική λειτουργία του μηνύματος IE590 «Επιβεβαίωση Εξόδου», αντί της χρονοβόρας, χειρόγραφης διαδικασίας επιβεβαίωσης.
- Την ηλεκτρονική υποβολή και έλεγχο του CMR (διεθνής φορτωτική για τις οδικές μεταφορές) μέσω πιστοποιημένης πλατφόρμας, με στόχο την απλοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών παράδοσης των εμπορευμάτων και την ενίσχυση της διαφάνειας και της ασφάλειας σε όλη την αλυσίδα της εφοδιαστικής. Το έτος 2023 (N. 5054/2023), η Ελλάδα έγινε η 35^η χώρα που εντάχθηκε στο πρωτόκολλο του ψηφιακού δελτίου παράδοσης (e-CMR).
- Την ψηφιοποίηση της διαδικασίας έκδοσης αδειών για τα είδη διπλής χρήσης, τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν τόσο για πολιτική όσο και για στρατιωτική

³ Γραπτή δήλωση στο τελωνείο σχετικά με την προέλευση και τον προορισμό των εμπορευμάτων.

χρήση. Σύμφωνα με το ελληνικό και το ευρωπαϊκό δίκαιο, τα είδη αυτά διέπονται από αυστηρές νομικές προϋποθέσεις και απαιτήσεις για τη διακίνησή τους.

- Την ψηφιοποίηση της αδειοδότησης λοιπών ειδών σύμφωνα με τον Ν. 2168/93 «Ρύθμιση θεμάτων που αφορούν όπλα, πυρομαχικά, εκρηκτικές ύλες, εκρηκτικούς μηχανισμούς και άλλες διατάξεις».
- Την καταχώριση και τεκμηρίωση όλων των διοικητικών διαδικασιών που αφορούν το εμπόριο στο ψηφιακό Εθνικό Μητρώο Διαδικασιών-Μίτος (mitos.gov.gr), από το οποίο οι πολίτες, οι επιχειρήσεις και οι δημόσιοι υπάλληλοι θα μπορούν να αντλούν κάθε σχετική πληροφορία. Η διαδικασία καταχώρισης βρίσκεται σε εξέλιξη, με αρκετές διαδικασίες να έχουν ήδη καταχωρηστεί.
- Τη λειτουργία Πληροφοριακού Συστήματος Διαχείρισης Υγειονομικών Πιστοποιητικών για το Εξαγωγικό Εμπόριο, για την ηλεκτρονική υποβολή των αιτήσεων έκδοσης πιστοποιητικών εξαγωγής ζώντων ζώων, προϊόντων ζωικής προέλευσης και ζωικών υποπροϊόντων προς τρίτες χώρες. Η σχετική ψηφιακή πλατφόρμα easychro.gov.gr τέθηκε σε λειτουργία το έτος 2021 με την ενσωμάτωση 120 πιστοποιητικών εξαγωγής, και σήμερα οι επιχειρήσεις έχουν τη δυνατότητα αίτησης για 122 πιστοποιητικά.

Πέραν των προαναφερόμενων 9 δράσεων, ο νέος Οδικός Χάρτης περιλαμβάνει 3 ακόμα δράσεις διευκόλυνσης των διαδικασιών, ειδικά για τα εμπορεύματα που διακινούνται μέσω πλοίων. Οι δράσεις αυτές σχετίζονται με τα ακόλουθα:

- Την ψηφιοποίηση της διαδικασίας εφοδιασμού πλοίων.
- Τη σύσταση στο Υπουργείο Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής του ολοκληρωμένου πληροφοριακού συστήματος «Εθνική Ενιαία Πλατφόρμα Λιμενικής Κοινότητας» (Ν. 4770/2021). Στο σύστημα αυτό, το οποίο θα είναι προσβάσιμο μέσω της Ενιαίας Ψηφιακής Πύλης της Δημόσιας Διοίκησης (gov.gr), θα υποβάλλονται και θα καταχωρίζονται ηλεκτρονικά τα δεδομένα που αφορούν τις υπηρεσίες λιμένα και εφοδιαστικής αλυσίδας, με στόχο τη διευκόλυνση της διεκπεραίωσης των λιμενικών υπηρεσιών.
- Την ανάπτυξη του πληροφοριακού συστήματος διαχείρισης της διαδικασίας πλοήγησης των πλοίων στους λιμένες της χώρας *epilotage*. Το σύστημα τέθηκε σε πλήρη λειτουργία το έτος 2022 και είχε ως αποτέλεσμα την αυτοματοποίηση της διαδικασίας παροχής πλοήγησης, με άμεσα οφέλη σε όρους οικονομίας χρόνου για τους εμπλεκόμενους φορείς και διαφάνειας στην είσπραξη πλοηγικών δικαιωμάτων.

Ενίσχυση της συνδεσιμότητας με γειτονικές χώρες

Η ανάληψη κοινών δράσεων διακρατικής συνεργασίας με στόχο την απλοποίηση των διαδικασιών και τη μείωση των καθυστερήσεων στις διασυνοριακές εμπορευματικές μεταφορές αποτελεί σημαντική προτεραιότητα για την Ελλάδα, η οποία έχει χερσαία σύνορα με τρεις χώρες εκτός ΕΕ (Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία και Τουρκία) και τέσσερις συνολικά χώρες εκτός ζώνης Schengen (συμπεριλαμβανομένης της Βουλγαρίας). Η βελτίωση της συνδεσιμότητας της Ελλάδας με τις χώρες αυτές μπορεί να ενισχύσει τον ρόλο της Ελλάδας στην εξυπηρέτηση εμπορευματικών ροών από την Ασία στην Ευρώπη, και να συμβάλει στη σύσφιξη των εμπορικών σχέσεων της ΕΕ με την περιοχή των Δυτικών Βαλκανίων. Στο πλαίσιο αυτό, ο Οδικός Χάρτης για τη διευκόλυνση του εμπορίου προβλέπει δράσεις σε δύο κατευθύνσεις:

- Τη δημιουργία κοινού σημείου ελέγχων με τη Βόρεια Μακεδονία στη συνοριακή δίοδο Ευζώνων- Bogorodica. Η δράση, η οποία αφορά την κατάργηση των διπλών ελέγχων, είναι συμβατή με τις προτεραιότητες της Ε.Ε για τη διευκόλυνση των μεταφορών και την άρση των εμποδίων στην περιοχή, καθώς θα περιορίσει τον χρόνο αναμονής και το διοικητικό κόστος των ελέγχων, διευκολύνοντας τόσο τις εμπορευματικές μεταφορές, διεθνείς και transit, όσο και τη διέλευση προσώπων.
- Την επέκταση των Πράσινων Λωρίδων (Green Lanes) στα σύνορα με τα γειτνιάζοντα κράτη των Δυτικών Βαλκανίων. Οι Πράσινες Λωρίδες αφορούν την εξασφάλιση διέλευσης προτεραιότητας για προϊόντα πρώτης ανάγκης και καθιερώθηκαν μεταξύ των οικονομιών των Δυτικών Βαλκανίων κατά τη διάρκεια της πανδημίας Covid-19, συμβάλλοντας στη διατήρηση της ομαλότητας των εμπορικών ροών και την εύρυθμη λειτουργία της εφοδιαστικής αλυσίδας για αναγκαία προϊόντα, όπως τα φάρμακα. Η λειτουργία των Πράσινων Λωρίδων ενεργοποιείται με την ηλεκτρονική ανταλλαγή πληροφοριών μέσω του συστήματος SEED (Systematic Exchange of Electronic Data) πριν την άφιξη του οχήματος, παρέχοντας περισσότερο χρόνο για έλεγχο των εγγράφων και μειώνοντας τον διοικητικό φόρτο και τον χρόνο αναμονής. Η επέκταση των Πράσινων Λωρίδων ανάμεσα στα Δυτικά Βαλκάνια και τα γειτνιάζοντα κράτη μέλη της ΕΕ αποτελεί πρωτοβουλία που υποστηρίζεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και η Ελλάδα έχει σημαντικό ρόλο στην υλοποίησή της, καθώς γειτνιάζει με δύο κράτη των Δυτικών Βαλκανίων (Αλβανία, Βόρεια Μακεδονία).

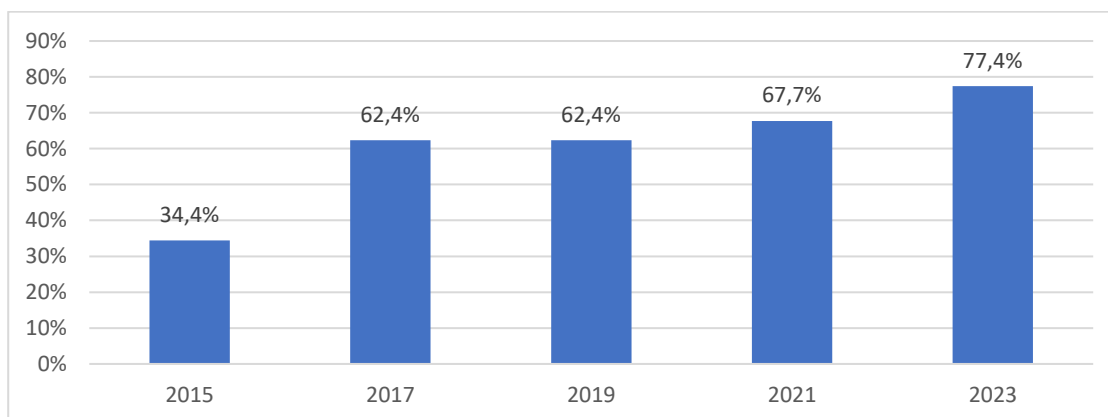
ΔΕΛΤΙΟ ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΝ ΚΕΠΕ

Αποτελέσματα της μεταρρύθμισης για τη διευκόλυνση του εμπορίου

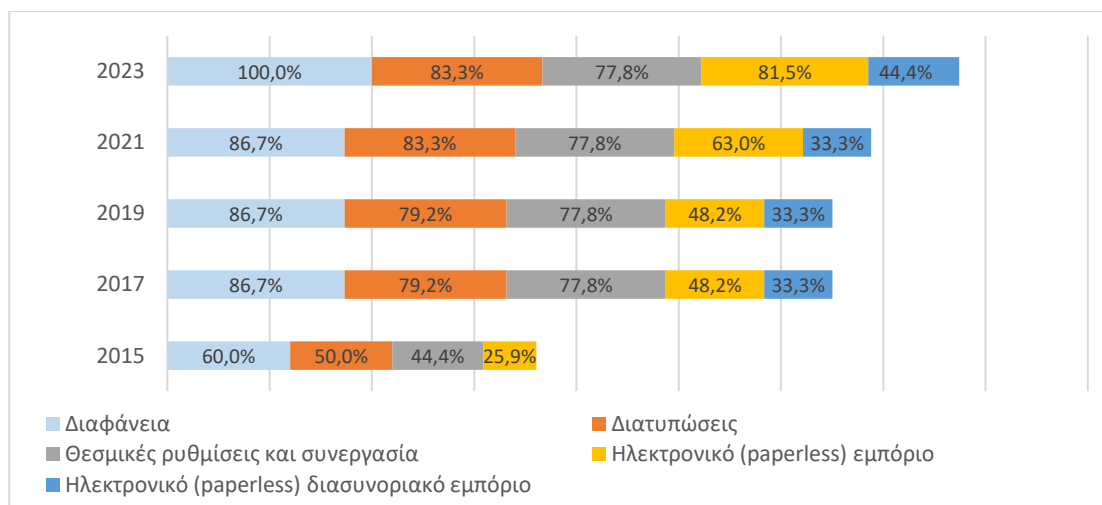
Η πρόοδος των μεταρρυθμίσεων για την απλοποίηση των διαδικασιών που αφορούν το εμπόριο αντικατοπτρίζεται ποσοτικά στην εξέλιξη του δείκτη διευκόλυνσης εμπορίου του ΟΗΕ (Trade Facilitation Score). Ο δείκτης αυτός προκύπτει με βάση την Παγκόσμια Έρευνα του ΟΗΕ για την Ψηφιακή και Βιώσιμη Διευκόλυνση του Εμπορίου, και αποτυπώνει το ποσοστό υλοποίησης εξήντα μέτρων που καλύπτουν όλο το φάσμα της διευκόλυνσης του εμπορίου, εντός αλλά και πέρα από το πλαίσιο της Συμφωνίας Διευκόλυνσης Εμπορίου του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Ο δείκτης δημοσιεύεται ανά διετία, σε συνολικό επίπεδο, ανά βασική κατηγορία μέτρων και ανά μέτρο, και οι τιμές του μπορεί να κυμαίνονται από το 0 έως το 100%, με τη μέγιστη τιμή του να αντιστοιχεί σε πλήρη υλοποίηση των σχετικών μέτρων.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2

Δείκτης Διευκόλυνσης Εμπορίου του ΟΗΕ για την Ελλάδα
Συνολικός δείκτης

Δείκτης σε πέντε ευρείες κατηγορίες μέτρων

Πηγή: UN Global Survey on Digital and Sustainable Trade Facilitation, 2023.

Στο Διάγραμμα 2 αποτυπώνεται η εξέλιξη του δείκτη για την Ελλάδα κατά την περίοδο 2015-2023, συνολικά και στις πέντε ευρείες κατηγορίες του δείκτη που αφορούν τους τομείς της διαφάνειας, των διατυπώσεων, των θεσμικών ρυθμίσεων και της συνεργασίας, του ηλεκτρονικού εμπορίου και του ηλεκτρονικού διασυνοριακού εμπορίου⁴. Όπως φαίνεται από το Διάγραμμα, η Ελλάδα έχει σημειώσει μεγάλη πρόοδο στη συνολική επίδοσή της στη διευκόλυνση του εμπορίου, με την τιμή του συνολικού δείκτη να διαμορφώνεται στο 77,4% το έτος 2023, έναντι 67,7% το έτος 2021 και μόλις 34,4% το έτος 2015. Σύμφωνα με τους δείκτες για τις επιμέρους κατηγορίες μέτρων, παρατηρείται ότι στον τομέα της διαφάνειας, ο οποίος αφορά, μεταξύ άλλων, την πληροφόρηση σε σχέση με τις ισχύουσες και τις επικείμενες ρυθμίσεις και τη λειτουργία μηχανισμού διαβούλευσης με τους εμπλεκόμενους φορείς, η Ελλάδα βαθμολογήθηκε το έτος 2023 με τη μέγιστη τιμή του δείκτη, επιτυγχάνοντας πλήρη υιοθέτηση των σχετικών μέτρων. Μεγάλες βελτιώσεις καταγράφηκαν επίσης στις επιδόσεις της Ελλάδας σε σχέση με την απλοποίηση των διατυπώσεων (83,3% το 2023 από 50,0% το 2015), την προώθηση θεσμικών ρυθμίσεων και συνεργασιών (77,8% το 2023 από 44,4% το 2015) και την εφαρμογή του ηλεκτρονικού εμπορίου (81,5% από 25,9% το 2015). Στην περίπτωση της ψηφιοποίησης του διασυνοριακού εμπορίου, όπου η Ελλάδα ξεκίνησε από μηδενική βάση το έτος 2015, η τιμή του δείκτη το έτος 2023 διαμορφώθηκε στο 44,4%, υποδηλώνοντας μεγάλη πρόοδο, αλλά και σημαντικά περιθώρια βελτίωσης μέσα από την περαιτέρω υλοποίηση των μέτρων του νέου Οδικού Χάρτη.

⁴ Η κατηγορία του ηλεκτρονικού (paperless) εμπορίου περιλαμβάνει μέτρα για την ψηφιοποίηση των διαδικασιών, με τη χρήση και διακίνηση των εγγράφων σε ηλεκτρονική μορφή, αντί της έγχαρτης. Η κατηγορία του ηλεκτρονικού (paperless) διασυνοριακού εμπορίου περιλαμβάνει μέτρα σε ένα επόμενο βήμα, για τη διασυνοριακή αμοιβαία αναγνώριση και ανταλλαγή δεδομένων και εγγράφων σε ηλεκτρονική μορφή.

Βιβλιογραφία

Ελληνική Δημοκρατία- Υπουργείο Εξωτερικών- Γενική Γραμματεία Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και Εξωστρέφειας, 2023. *Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Εξωστρέφειας 2023*.

Ελληνική Δημοκρατία- Προεδρία της Κυβέρνησης- Γενική Γραμματεία Συντονισμού, 2023. *Ενοποιημένο Σχέδιο Κυβερνητικής Πολιτικής, 2024*.

Ελληνική Δημοκρατία, 2022. *Οδικός Χάρτης Διευκόλυνσης Εμπορίου 2022-2026*.

Ελληνική Δημοκρατία- Ευρωπαϊκή Ένωση, 2021. *Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»*.

Κέντρο Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών- ΚΕΠΕ, 2014. *Το Αναπτυξιακό Όραμα για την Ελλάδα του 2020: Προβλέψεις, προϋποθέσεις ανάπτυξης και μηχανισμοί χρηματοδότησης*.

Υπουργείο Εξωτερικών, 2023. *Ετήσιο Σχέδιο Δράσης 2024*.

Hellenic Republic, 2023. *National Reform Programme 2023*.

United Nations, 2023. *Digital and Sustainable Trade Facilitation: Global Report, 2023*.

United Nations, 2023. *UN Global Survey on Digital and Sustainable Trade Facilitation, 2023*.